

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. XXIII. Romana legitimæ de Aste. An in legitimam filii imputari debeant debita per eum contracta, quæ per patrem de superiorum mandato soluta fuerunt, quoties debita prædicta sint nulliter ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)

ab eisdem Octavii senioris hereditate legitimam debitam Joanni Antonio Colta filio, qui ipsi patri viventi eius legitimam portionem cesserat; Atque per dictos Judices ea decreta fuit una cum fructibus, perinde, ac si ipsemet filius eam peteret, vel ejus nomine quilibet tertius cessionarius, commissaque appellationis causa in Rota, ea pendet indecisi famuli concordia omnibus controversiis finem dedit.

2 Super hoc autem puncto, an scilicet pater reportare possit à filio contra seipsum, ejusque hereditatem, translativam cessionem legitimam, ita & taliter, quod ejus naturam retineat, tam pro cursu fructuum, quam pro aliis effectibus; Quantum occasione dictæ disputationis coram A. C. & in Signatura hinc inde deductum fuit, non habetur specialiter per DD. tractatum; Siquidem questio tractata per Merlin. de leg. lib. 3. tit. 3. quest. 4. percurrere videtur defectum potestatis cedendi, ob difficultatem, quod ageretur de deducendo in contractum successorem viventis cum præsupposito, quod ageretur potius de cessione extinctiva, ideoque non descenditur ad istos terminos, an idem pater sit capax cessionis translativæ, contra seipsum ejusque hereditatem, adeo ut tanquam tertius cessionarius possit de illa ad alterius favorem disponere.

Procedendo igitur cum regulis, ac principiis generalibus, videbatur probabilior negativa, ex eo quod actio, & passio esse non possint in eodem subjecto, neque unus & idem (essante titularum, seu negotiorum diversitate) esse potest sui ipsius debitor, & creditor, unde propterea receptum, ut cessiones per debitorem à creditore reportatæ, veræ cessiones dici non possint, sed potius vim quietantiæ, & liberationis habeant Peregr. de fideicom. art. 12. nu. 32. & 34. Rota decis. 426. num. 3. par. 2. rec. Gregor. & Alden decis. 68. & 75. Eatenus etenim hujusmodi cessiones, quæ reportantur à creditoribus satisfactis ex pretio bonorum debitoris, subsistentur tanquam cessiones jurium translativæ, quatenus, ex præcedenti conventionione concernant favorem emptoris, vel alterius, de cujus pecunia solutio fiat.

Conventio autem inter patrem, & filium, super legitima, de qua agitur in l. si quando S. illud C. de inoff. testam. & de qua post alios Merlin. d. lib. 3. tit. 3. q. 4. percurrere videtur potius præventivam solutionem, seu liberationem, non autem donationem, ac formalem cessionem translativam.

In contrarium (quamvis pro altera parte scribentes nil relevans deducere) ponderabam quod hæc difficultas cadere posset, quatenus pater, qui hujusmodi cessionem reportavit, aliis non dispo-neret, cum tunc incompatible sit, ut hujusmodi cessum jus remaneat in hereditate pendens eundem heredem universalem, ob incompatible con-cursum actionis, & passionis in eodem subjecto; Secus autem ubi moriens de hoc jure disponat ad favorem alterius, quam heredis, cum tunc, non quidem ex jure cesso, sed jure legati, nil prohibere videatur, ut in eum, in quem ita dispositum sit, omnia jura legitimæ ita cessæ transire possint, perinde ac si testator dixisset, quod illa bonorum quota, quam ex legis necessitate relinquere tenebatur filio, illi hic per cessionem suo juri renunciasset, atque se de medio non subtrahisset, censeretur alteri jure legatariæ relicta, cum juribus, ac prærogativis legitimæ, illa præsertim fructuum, super quibus erat principis questio.

Potissimè quia circa dictam inspectionem fru-

ctuum, id verè dici non potest privilegium legitimæ, quoniam potius est sequela, seu effectus domini illius quotæ bonorum, perinde ac si tertius, in quem dispositum est, in ea quota institutus esset; Ideoque in iis quæ respiciunt punctum joris (reflexendo ad veritatem) habebam difficultatem contra hanc partem, pro qua scribebam; Gravamen autem adesse videbatur ob circumstantias facti, ex quibus constare videbatur, quod hujusmodi cessio fuisset potius in compensationem ejus, quod dictus Joannes Antonius ratione administrationis negotii, & ex aliis causis patri debebat, & consequenter quod esset quietantia, vel solidatio debiti, & crediti, unde propterea non intrarent termini cessionis translativæ.

ROMANA LEGITIMÆ DE ASTE.

PRO

MAURITIO DE ASTE

Discursus pro veritate in congressu.

An in legitimam filii imputari debeant debita per eum contracta per patrem de superiorum mandato soluta, quoties debita prædicta sint nulliter contracta, vel sint exceptione elidibilia.

SUMMARY M.

- 1 **C**ausa controversa.
- 2 In dubio cessante titulo donationis, pro imputatione.
- 3 Debita filii per patrem soluta imputantur, & de ratione.
- 4 Principum preces dicuntur præcepta.
- 5 Declaratur conclusio, de qua num. 3.
- 6 De Statuto Urbis 157. super contractibus, & debitis filiorum familias.
- 7 Pater, etiam ex intervallo an possit approbare.
- 8 Ratificatio actus nulli operatur, ut nunc, & non retrahitur.
- 9 Solvens alteri quàm vero creditori de mandato In-dicis, vel superioris quando liberetur.

DISC. XXII.

Præsupposita facti serie, de qua in hac eadem causa, inter easdem partes sub tit. de feudis disc. 19. ubi de puncto, an primogenitus, cui ex lege investituræ defertur feudum novum, teneatur illud vel ejus pretium in legitimam imputare; Cum hæredes Joannis Baptistæ patris, prætenderent ut à Carolo filio primogenito imputanda essent sc. 30. m. per dictum patrem erogata in extinctione æris alieni per eundem Carolum contracti, super hac imputatione prius, quàm super alia feudi introducta fuit causa coram A. C. seu uno ex ejus Locumtenentibus quo expetente votum Rotæ, in ista coram Dunozeo disputatus fuit articulus, atque sub die 22. Junii 1640. prodit resolutio pro imputatione, ut constat ex decisione, quæ habetur impressa apud modern. Merlin. de legitima dec. 158. confirmata 10. Februarii 1642. coram eodem, licet hæc secunda parùm vel fortè nihil agat de articulis juris tractatis in præcedenti, sed solum de quodam chirographo Pontificio, adeo ut dicta secunda disputatio in facto potius, quàm in jure principaliter consisteret, & utraque decisio habetur impressa inter illas Dunozei, 584. & 649.

Refo-

De LUCA
ne
flamentis
et cat.
VI
9

Resolutionis predictæ fundamentum fuit, quod pater solvendo debita, nunquam factis, vel verbis usus est termino donationis, quâ cessante, cessat regula imputationis exclusivâ, sed potius intrat altera, quod ubi agitur de actibus, vel verbis ambiguis seu æquivocis, quæ se possunt habere ad donationem, vel præventivam solutionem legitimæ filio debitæ, pro imputatione potius capienda est præsumptio ex plene deductis in dicta decisione.

Item cum non ageretur de bonis donatis, vel alio titulo ipsi filio immediatè datis, sed de ejus debitis solutis, (rejectâ opinione distinguendum inter solutionem necessariam, & coactam, ac spontaneam, & verè voluntariam) firmatur, magis communem, & veram esse, ut indefinite quicquid pater filii creditoribus in æris alieni extinctionem solvit, regulariter imputandum sit in legitimam, nisi constet id actum esse animo donandi, eâ assignatâ ratione, quod ubi etiam spontè, ac sine præcisâ necessitate solvit, adhuc dicitur solvere coactus, ex quadam coactione, seu necessitate causativa originata ab amore paternò, ac à stimulo naturali, ne videat filium per creditores vexari, atque in carceribus detrudi, seu aliàs in fugam poni, cum personæ, & famæ incommodo, ac præjudicio.

Multò magis quia dici poterat adesse coactionem veram, ac præcisam, dum Joannes Baptista pater, rogante, & suadente Cardinali Barberino Urbani Octavi tunc regnantis nepote, superintendentiam Urbis, ac Status Ecclesiastici juxta solitum habente, id egerat, ex axioma, quod Principum, ac superiorum preces, & suasiones, sunt præcepta, ut latius in eisdem decisionibus, in quibus pleraque alia tractantur, quæ facti potius quàm juris inspectionem habent, tam super enunciato chirographo Urbani, quam super motivo per tunc Scribentes pro filio excitato, quod huiusmodi debita per ipsum contracta essent in causam condecentium alimentorum, quæ in victu, & vestitu, ac famulatu, per tenacem senem denegat supponebantur, atque ad limites dictarum decisionum produit sententia, quæ in iudicatum transitum fecit.

Sequitur morte dicti Caroli, superstitè Mauritio filio, qui duplicem personam gerendo, cum seipso lites prosequi coactus est, ut in dicta alia causa *sub tit. de feud. dicto disc. 19.* Cum coràm eodem A. C. prosequeretur aliam litem à patre ceptam super imputatione feudi, atque in hoc statu ad dictam causam defensionem, in ipso assumptæ Advocacionis initio evocatus essem, tali disputatione pendente; Hinc tanquam novus successor, congressum Advocatorum pro veritate desideravit quoque super ista controversia, in qua ejus pater jam succubuerat, an scilicet expediret curare committi in Rota causam restitutionis in integrum, vel quatenus commissa esset causa appellationis, eam deberet prosequi.

In hoc autem congressu, ego, cui tanquam juniori onus incumberebat, post causæ Patronum, ea, quæ facti sunt exponentem, prius discurre; Dicebam desperatum opus videri, assumere impugnacionem decisionum, præsertim primæ cum eisdem fundamentis aliàs deductis, ac rejectis, quoniam cessantibus probationibus super animo donandi, sublatoque etiam ex facto alio motivo, quod debita contracta essent ex necessitate alimentorum, decisiones predictæ pro meo iudicio videbantur probabiles, beneque fundatæ, dum ex facti circumstantiis verè constabat, quod pater aliàs industrius, & tenax, non voluntariè, sed omninò invitus, ex quadam coactione causativa, magis forsan efficaci quàm præcisâ, summam adeo notabilem solverat, præsertim quia

spatio octo, vel novem annorum intermedium dum hæc discurrebantur, dictæ decisiones, in Curia, quoad ea quæ juris sunt, sæpius receptæ fuerant, & quodammodo magistrales in materia reputatæ.

Mea tamen sententia erat, ut probabiliter dictæ resolutiones impugnari possent ex novo motivo in decisionibus non discusso, quod scilicet tunc intrare diceretur etiam in patre voluntariè solvente, illi necessitas causativa, quæ à paternò amore vel naturali stimulo oriri dicitur, quando debitum est tunc pro quo filius molestias, in prima decisione, ut supra præsuppositas pati posset; Id autem in præsentibus applicari non poterat, stante dispositione *Statuti Urbis 172.* per quod ipso jure annullantur omnes contractus gesti per filios familias absque consensu patris; Unde propterea receptum est ut huiusmodi debita, ita per filios familias contracta nullam contra eosdem pareant actionem, vel obligationem, nec civilem, nec naturalem, adeo ut hodie recepta opinio sit, ut huiusmodi obligationes utpoti Statuto omninò infectæ, declaratæ censentur dolose frande vel metu extortæ, neque obligent in conscientia, ut sæpius in sua materia *sub tit. de alienat. & contract.* ideoque corruerat totum decisionis fundamentum; Neque dici poterat, quod pater remissum pro filio gessisset, sive quod jta mediatè eidem filio per organum creditorum præventivâ legitimæ solutio facta esset, dum illi juridicè tales non erant. Quamvis enim prima decisio, huic excitato motivo breviter sine aliquo discursu respondeat cum solo motivo, quod actus non fuerit voluntarius; Atamen responsio videbatur nullius ponderis nisi quatenus in fluxu in secundam, ex duabus sequentiis difficultatibus.

Duas tamen proponebam difficultates, quæ alteram partem adversus istud novum motivum loqui poterant, & quæ me tenebant adhuc indecertainatum; Primò scilicet quod dictum Statutum ad liberam excipit omnes illos casus, in quibus de jure communi Macedonianum non intrat, sed valida filiorum familias obligatio reputetur; Et secundò, quod pater, qui filii debitor erat in legitima, solvendo alteri quàm vero creditori de mandato superioris, rectè solvisse dicatur, adeo ut liberationem assiquatur.

Quatenus pertinet ad primam, *text. in l. finali Cod. ad Maced.* disponit quod pater solvendo debita filii, censetur illa approbare, ita ut esset *Senatus Conf. Maced.* dispositio, unde per DD. infertur ad quoscumque actus approbarorios, ideoque data debitorum revalidatione subsisterent fundamenta decisionis.

Considerabam posse responderi, quod tenet predictus, procedat attentis terminis juris communis, juxta quos contractus gesti per filium familias, per eumdem *Senatum* prohiberi non sunt ipso jure nulli, sed solùm actio ex eis resultans est exceptione elidibilis, ideo non mirum, si superveniens paternus consensus retrahatur, quoniam reperit principium conservabile, atque talis consensus non operatur revalidationem actus aliàs invalidi, sed remotionem exceptionis, quæ dari poterat adversus actum, qui interim habeat implicium statum validitatis; Secus autem ubi actus est ab initio irritus, ipsoque jure nullus, quoniam cum tunc subsequens consensus, seu ratificatio, nullum inveniat principium conservabile, impossibile est dare retractionem, sed ratificatio operari dicitur, ut nunc, atque importare actum omninò novum. *Bald. in eadem l. finali Cod. ad Maced. n. 20.* & ceteri plene con-

congesti per *Surd. deci. f. 245. Salgad. in labirint. par. 2. cap. 21. numer. 53. & sequen. Rora in de f. 35. post Merlin. de pignor. & sepius*, unde propterea dicitur potius, quod promissio facta per patrem de solvendo debita cum sit sequuta solutione, potius ipsius patris, quam filii debitum contineret, dum nullum, & nihil equiparantur.

Quo vero ad alteram difficultatem coactæ solutionis de mandato Principis, seu ejus, qui Principis vices gerebat, ob stare videbantur, quæ habemus de solvente alteri quam vero creditori de mandato superioris, vel Judicis, ut ibi dicitur juxta deducta per *Afflic. dec. 150. Franch. decif. 107. Menoch. de arbitr. casu 137. Carol. de Grass. de except. capitulo 25. cum aliis sub titulo de credito disc. 58.*

Dicebam tamen posse dupliciter responderi; Primum quod ad dictum effectum requiritur præceptum formale cum comminatione pœnæ, vel damni, adeo ut ad sit, vel coactio actualis, vel saltem imminens ut per *Bart. de tyrannide num. 15. Ruin. conf. 22. num. 4. lib. 5. & 127. num. 12. lib. 1. ceteri collecti per Grass. & alios ubi supra*, & non semel in dicta sua materiæ sub tit. de credito præsertim dicto disc. 58.

In præsentem autem nullam aderat præceptum pœnale, nullaque comminatio; Licet enim ex parte heredum supponeretur quod pater ex ista causa fuisset carceratus; Nihilominus de facili id removebatur in facto, in quo justificabatur quod circa ea tempora, sequuta quidem fuisset dicta carceratio, sed ex alia causa, atque revera aliud non præcesserat, nisi dicti Cardinalis viri nimium timorata conscientia rogatus, ac lationes, quos actus admittebam, juxta sensum decisionis, importare speciem præcepti ex dicto axioma, quod Principum preces præcepta important, ad effectum, ut non diceretur solutio omnino spontanea, & ultronea, præferens animam donandi; Non autem ad præsentem effectum, ut solvendo indebitum eis, qui iuridice nil consequi debebant, à proprio debito liberaretur, cum ad hunc effectum requiratur coactio præcisâ; Ad quod propositum bene conferunt deducta per *Decium consil. 507. de solutionibus factis per Augustinum Chilium Duci Valentino, de eo quod debebatur Principi Plumbini pro appaltu venæ ferri de tempore quo Valentinus Statum Plumbini occupabat.*

Secundò in idem copulativè requiritur, quod adversus pœnale præceptum replicetur, ac deducantur exceptiones, quæ ex parte ipsius creditoris deduci possent, faciendo totum posse, & sic totum id quod salva sua salute, ac honestate facere poterat, vel saltem id denunciando ei, de cujus præjudicio agitur, quando id commodè sequi potest, ut in præsentem, aliàs dicitur spontè solvere, atque liberationem non assequitur *Bald. in l. falsus num. 35. & sequen. Cod. de furtis, & ceteri apud Decium, Menoch. Afflic. Franch. & alios ubi supra, & dicto disc. 58. de credito.*

Responsiones in puncto juris videbantur solidæ, & aptæ ad evacuandas difficultates; Verùm adhuc supererat timor in facto, ex defectu applicationis, quoniam supponebatur quod per extrajudiciales novitias de facili in judicio justificari posset ut omnia præmissa per dictum Cardinalem gesta essent, non ad instantiam creditorum, sed ipsiusmet Caroli, qui forte non advertendo ad hoc præjudicium imputationis in legitimam, ita credidit liberari à creditorum molestitis, quas pati non poterat judicialiter, sed patiebatur ratione convenientiæ; Hoc enim posito, quamvis isti actus importarent ut nunc, attamen in præjudicium ipsius Caroli ratificantis; nil in *Card. de Luca P. III. de Legit.*

teresse videbatur, an operarentur ut nunc, vel ut tunc, cum hujusmodi inspectio solum cadat ad effectum juris interim quæsitæ tertio dum solvens debitum de mandato, & voluntate sui creditoris, rectè solvere dicitur, cum ad tertium non pertineat, sed ad ipsum mandantem seu consentientem, an debitum sit verum, n. enè; Et ex ista facti circumstantia, concludebam quod casus haberet graves difficultates, potiusque timeri deberet succumbentia, quam sperari victoria; Potissimè dum non agebatur de puncto novo, sed de causa jam supra; Ideoque concludebam, stante alia causa pendente super imputatione feudi, ut supersedendum esset in hujusmodi prosecutione, atque in ea capiendum esset consilium ab exitu, seu progressu dictæ alterius causæ, cui voto ceteri adhaeserunt, dictaque controversia finem habuit per concordiam enunciata *dicto disc. 19. de feud.*

BONONIEN.

SEPARATIONIS BONORVM

P R O

CREDITORIBUS PAULI DONDINI

C U M

FRATRIBUS DONDINIS.

Casus vario decisus per Rotam.

An donata filio primogenito cum perpetuo onere primogenituræ, imputentur in ejus legitimam; Et de materia imputationis, an scilicet, & quid imputetur; Et præsertim an imputari debeant dotes matris prædefunctæ in legitimam nepotis.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 **R**esolutiones cause.
- 3 **D**e questione an donatio facta filio imputetur in legitimam.
- 4 **D**atur iheroica, seu distinctio generalis.
- 5 **Q**uid de fundo novo per patrem acquisito pro filio.
- 6 **D**e distinctio inter donationem perfectam inter vivos, & imperfectam.
- 7 **Q**uod sit questio facti, & voluntatis, & quomodo decidenda.
- 8 **I**nequalitas inter filios est argumentum imputationis.
- 9 **Q**uod donatio contemplatione matrimonii tanquam causativa imputetur.
- 10 **A**n ista donatio sit cognita in jure communi, & an sit necessaria.
- 11 **D**e ejusdem donationis resolutione soluto matrimonio.
- 12 **Q**uando propriè procedat questio imputationis donationis.
- 13 **D**onatio cum onere fideicommissi, vel primogenituræ non imputatur, & de ratione.
- 14 **P**rimogenitura, & majoratus exemplificantur cum beneficiis.
- 15 **D**e alia ratione conclusionis, de qua num. 13.
- 16 **E**xpensum pro titulo, vel dignitate non imputatur.
- 17 **D**e decisionibus super imputatione pretii Clericatus Camera.
- 18 **D**e imputatione feudi novi, de qua num. 5.

M.

19 D.

De LUCA
de
flamentis
et al.
CVI
9